

MAŁGORZATA ŚWIĘCICKA, MONIKA PEPLIŃSKA-NARLOCH
Bydgoszcz

Językowo-kulturowe aspekty funkcjonowania imion przyjmowanych na bierzmowaniu

Bierzmowanie jest jednym z siedmiu sakramentów Kościoła katolickiego, podczas którego otrzymuje się dary Ducha Świętego. Sakrament bierzmowania ustanowił Jezus Chrystus, a początki jego sprawowania w Kościele sięgają czasów apostołskich. Apostołowie, wypełniając wolę Chrystusa, poprzez wkładanie rąk udzielali daru Ducha Świętego, który uzupełniał łaskę chrztu. W pierwszych wiekach chrześcijaństwa bierzmowanie było udzielane bezpośrednio po chrzcie, stanowiąc razem z nim jeden obrzęd. Z czasem, kiedy zaobserwowano wzrost liczby parafii i jednocześnie liczby urodzin oraz chrztów dzieci, rozdzielono sakrament chrztu i bierzmowania (Mokrzycki 1983, s. 292-293). Dzisiaj, zgodnie z zaleceniem Konferencji Episkopatu Polski z 16 stycznia 1975 roku, sakrament bierzmowania powinien być przyjmowany przez każdego, kto został ochrzczony i osiągnął wiek 14-15 lat. Bierzmowanie daje łaskę dojrzałości chrześcijańskiej, jednoczy człowieka z Chrystusem, udoskonala jego więź z Kościołem oraz umacnia człowieka w wierze. Sakramentalna łaska bierzmowania daje mu nadprzyrodzoną zdolność poznawania i szerzenia prawdy chrześcijańskiej, a także jest źródłem siły (Testa 1998, s. 161-169). Przygotowujący się do bierzmowania wybiera imię, które przyjmuje na bierzmowaniu. Nie ma ono jednak znaczenia prawno-administracyjnego, nie służy bowiem identyfikacji jego nosiciela oraz nie jest wpisane do dokumentów stwierdzających jego tożsamość. Przyjęcie imienia na bierzmowaniu ma zatem charakter symboliczny¹.

¹ Literatura religijna nie podaje jednak dekretu, instrukcji ani innego dokumentu Kościoła, w którym podejmuje się kwestię nadawania imienia na bierzmowaniu. Wydaje się, że jest ona regulowana niepisany zwyczajem, wynikającym z przeświadczenia, że każdy chrześcijanin powinien mieć swojego patrona, nauczyciela, nierzadko świętego, którego życie i uczynki są godne naśladowania. Chrześcijanin, przyjmując określone imię na bierzmowaniu, oddaje się w opiekę swojemu patronowi, powierza mu swoje troski, a w modlitwie prosi go o wstawiennictwo u Boga:

Niniejszy szkic jest rezultatem badań prowadzonych w latach 2002-2003, dotyczących językowo-kulturowych aspektów funkcjonowania imion przyjmowanych na bierzmowaniu. Metodami przyjętymi w prowadzonych badaniach są: metoda ankietowa oraz metoda analizy ilościowej i jakościowej. Kwestionariusz ankiety składa się z dwóch części: 1) z uproszczonego kwestionariusza osobowego, w którym pyta się respondentów o wykształcenie rodziców oraz wiek badanych; 2) z czterech zadań ankietowych dotyczących motywów wyboru imienia przyjętego na bierzmowaniu, wiedzy na temat pochodzenia i znaczenia wybranego imienia. Badania były anonimowe. Ogółem objęto nimi 900 osób od 14 roku życia². Na podstawie zgromadzonego materiału wyróżniono 3 grupy wiekowe: pokolenie najmłodsze (od 14 do 30 roku życia), pokolenie średnie (od 30 do 60 roku życia) oraz pokolenie najstarsze (powyżej 60 roku życia). Uzyskany w ten sposób materiał jest niezwykle interesujący i bogaty, pozwala bowiem na sporządzenie alfabetycznych wykazów imion żeńskich i męskich, listy rangowej imion najbardziej popularnych, najchętniej wybieranych w danym czasie. Analiza zgromadzonego materiału pozwala twierdzić, że nierzadko wybór imienia przyjmowanego podczas bierzmowania jest rezultatem mody. Wydaje się więc zasadne ujęcie omawianego zagadnienia z nieco szerszej perspektywy (nie tylko językowej), mianowicie jako pewnego zjawiska o charakterze socjokulturowym. Niestety, ograniczenia ramowe tekstu nie pozwalają na szczegółowy opis i analizę. W tej sytuacji należy się ograniczyć do kilku ogólnych refleksji nad językowo-kulturowymi aspektami wyboru imion przyjmowanych podczas bierzmowania.

W zgromadzonym materiale występuje 65 imion żeńskich przyjętych przez 450 kobiet i 75 imion męskich przyjętych przez 450 mężczyzn. Szczegółowa analiza imion przyjmowanych na bierzmowaniu pozwala włączyć je do określonych grup³.

„Święty, którego imię noszę, Patronie mój, Twojej opiece w szczególny sposób dzisiaj się polecam i proszę Cię, abyś wspierał mnie swoim wstawiennictwem przed Bogiem i ratował we wszystkich moich potrzebach. Wjednaj mi łaskę wiernego naśladowania Twoich cnót. Spraw, o drogi mój Patronie, abym Bogu dochował wierności pośród wszystkich okoliczności tego życia i zasłużył sobie na łaskę szczęśliwej śmierci. Amen” (zob. Gorzandt 2001, s. 8).

² Należy zaznaczyć, że celem artykułu nie jest wnikliwa analiza zgromadzonego materiału ani różnicowanie poziomu świadomości wyboru imienia przyjmowanego podczas bierzmowania w zależności od płci respondentów. Warto w tym miejscu również nadmienić, że proces gromadzenia materiału przebiegał mozolnie, nierzadko bowiem respondenci nie zwracali wypełnionego kwestionariusza, nadto nie wszyscy wyrażali zgodę na wypełnienie ankiety. Badania najmłodszego pokolenia (do 30 roku życia) przeprowadzono przede wszystkim wśród młodzieży uczącej się (uczniowie gimnazjum, szkół ponadgimnazjalnych, studenci) oraz pracującej. Prośbę o wypełnienie ankiety skierowano również do osób stowarzyszonych w kołach emerytów i rencistów oraz w zespole folklorystycznym.

³ Podziału imion dokonaliśmy w oparciu o następujące źródła: J. Bubak, *Księga naszych imion* 1993; A. Gorzandt, *Mój święty patron* 2001; H. Fros, F. Sowa, *Twoje imię. Przewodnik onomastyczno-hagiograficzny* 1995.

Klasyfikacja imion żeńskich ze względu na pochodzenie obejmuje: imiona motywowane przez postaci starotestamentowe (por. *Anna, Ewa, Zuzanna*), imiona motywowane przez postaci nowotestamentowe (por. *Elżbieta, Magdalena, Maria, Marta, Weronika*), imiona motywowane przez świętych okresu starochrześcijańskiego (por. *Agata, Aleksandra, Daria, Irena, Katarzyna, Monika, Urszula*), imiona motywowane przez świętych średniowiecza (por. *Izabela, Jadwiga, Kinga, Matylda*), imiona motywowane przez świętych od XVI wieku do czasów współczesnych (por. *Emilia, Julia, Rozalia, Teresa*), żeńskie formy imion słowiańskich utworzone od męskich imion świętych patronów (por. *Stanisława, Władysława*), żeńskie formy imion słowiańskich niemające odpowiedników wśród imion świętych (por. *Bogumiła, Bolesława, Wiesława*), imiona żeńskie niepotwierdzone w wykazach świętych (por. *Danuta, Gabriela, Julianna, Wanda*). Wśród imion męskich można wyróżnić: imiona motywowane przez postaci starotestamentowe (por. *Adam, Daniel, Dawid, Gabriel, Michał*), imiona motywowane przez postaci nowotestamentowe (por. *Filip, Jan, Maciej, Piotr, Szymon*), imiona motywowane przez świętych okresu starochrześcijańskiego (por. *Damian, Jerzy, Krzysztof, Marcin, Wiktor*), imiona motywowane przez świętych doby średniowiecza (por. *Hubert, Leonard, Stefan, Zygmunt*), imiona motywowane przez świętych od XVI wieku do czasów współczesnych (por. *Dariusz, Pio*), imiona słowiańskie, które poprzez świętych patronów zostały włączone do grupy imion chrześcijańskich (por. *Czesław, Kazimierz, Władysław, Wojciech*), imiona słowiańskie, które nie są potwierdzone w wykazach świętych (por. *Bronisław, Leszek, Zdzisław*).

Na podstawie analizy zgromadzonego materiału można stwierdzić, iż najliczniej reprezentowaną grupę imion żeńskich stanowią imiona świętych okresu starochrześcijańskiego (24 imiona) oraz imiona biblijne (zarówno starotestamentowe, jak i nowotestamentowe). Natomiast wśród imion męskich szczególną uwagę zwracają 3 grupy imion: biblijne (24), starochrześcijańskie (20) oraz imiona świętych średniowiecznych (18). Należy jednak wyraźnie zaznaczyć, iż z ogólnej liczby imion żeńskich i męskich występujących w materiale badawczym, zdecydowaną większość stanowią imiona o długiej tradycji, poświadczone w źródłach staropolskich (por. *Maria, Magdalena, Teresa, Krzysztof, Piotr, Stanisław, Jan*). Obok nich równie często respondenci wybierają tzw. imiona popularne, które w danym okresie cieszą się szczególnym zainteresowaniem⁴. Analiza zebranego materiału pozwala również sporządzić listę imion o charakterze uniwersalnym, które pojawiają się niezmiennie w całym badanym okresie wśród 5 najpopularniejszych, co jednocześnie potwierdza wysoka frekwencja ich użycia (stanowią

⁴ W słownikach języka polskiego *popularność* definiuje się jako ‘wziętość, rozgłos wśród szerokich kręgów społeczeństwa; powodzenie’ (zob. SJPSz 1979, s. 819; NSJP 2002, s. 716). Należy również nadmienić, iż popularność imion stanowi ważny przedmiot badań lingwistycznych. Tą tematyką zajmowali się m. in.: J. Bubak (1978), M. Świącicka (1995), E. Umińska-Tytoń (1987).

one blisko 70% spośród wszystkich imion przyjmowanych na bierzmowaniu: *Maria, Magdalena, Teresa, Anna, Barbara, Krzysztof, Piotr, Stanisław, Jan, Józef*.

Zestawienie ogółu imion żeńskich przyjmowanych podczas bierzmowania, a także wykazy imion żeńskich badanych pokoleń pozwalają sformułować kilka uwag o charakterze ogólnym. Wraz z upływem czasu zmienia się moda na imiona przyjmowane na bierzmowaniu, o czym świadczy fakt, iż spośród 65 podanych przez respondentów imion, tylko 15 pojawia się niezmiennie na listach każdej grupy wiekowej (*Agnieszka, Anna, Barbara, Bernadeta, Cecylia, Jadwiga, Joanna, Katarzyna, Kinga, Magdalena, Małgorzata, Maria, Teresa, Weronika, Zofia*). Nie oznacza to jednak, iż wszystkie imiona odnotowane w materiale każdego pokolenia należą do 10 najpopularniejszych (por. *Joanna, Kinga, Bernadeta, Małgorzata, Cecylia, Zofia* zajmują dalsze miejsca na liście). Z drugiej zaś strony pojawienie się wymienionych imion na listach każdego pokolenia, mimo niższej frekwencji, świadczy o dużym zainteresowaniu nimi oraz o ich popularności.

Niewątpliwie najpopularniejszym imieniem żeńskim przyjmowanym na bierzmowaniu jest imię *Maria*. Można przypuszczać, że o jego popularności decyduje szczególne miejsce, jakie wskazane imię zajmuje w kulturze polskiej ze względu na cześć dla imienia Matki Chrystusa⁵. Od XX wieku imię *Maria* należy nie tylko do najczęściej nadawanych imion chrzestnych (Malec 2001, s. 29), ale jak można sądzić na podstawie zgromadzonego materiału, również do najpopularniejszych imion przyjmowanych podczas bierzmowania.

Drugą pozycję w ogólnej klasyfikacji zajmuje imię *Magdalena*. Należy jednak zaznaczyć, że choć imię *Magdalena* pojawia się w całym zgromadzonym materiale, w wypowiedziach najstarszego pokolenia nie wymienia się go wśród 5 najpopularniejszych imion. Współcześnie obserwuje się jednak spadek popularności imienia *Magdalena*, co być może ma związek z rosnącym w ostatnich latach zainteresowaniem innymi, wcześniej rzadko spotykanymi imionami, jak np. *Wiktoria* czy *Weronika*. Potwierdza to fakt, iż na liście rangowej pokolenia do 30 roku życia pojawia się aż 11 imion nowych, nieodnotowanych w wypowiedziach pokolenia średniego i najstarszego (por. *Aleksandra, Dorota, Estera, Klaudia, Matylda, Zuzanna*). Należy jednak mocno podkreślić, iż niezależnie od dominujących w danym okresie tendencji, największą popularnością wśród ankietowanych wszystkich pokoleń cieszą się imiona biblijne. Można przypuszczać, że jest to związane z mocno rozpowszechnionym w polskiej kulturze kultem staro- i nowotestamentowych świętych.

Z kolei zestawienie imion żeńskich i męskich, przyjmowanych na bierzmowaniu, pozwala zaobserwować występowanie pewnych różnic. Podobnie jak

⁵ Z tego też względu w Polsce do XX wieku sporadycznie nadawano imię *Maria* na bierzmowaniu.

w przypadku imion żeńskich zmienia się moda na określone imiona. Spośród 75 imion męskich występujących w zebranych materiale, tylko 12 pojawia się niezmiennie na listach każdego pokolenia. Zalicza się do nich następujące imiona: *Andrzej, Antoni, Franciszek, Jan, Józef, Kacper, Krzysztof, Marian, Paweł, Piotr, Stanisław, Wojciech*. W przeciwieństwie do imion żeńskich na liście najpopularniejszych imion męskich znalazły się imiona słowiańskie, takie jak: *Stanisław*⁶ i *Wojciech* oraz imię pochodzenia greckiego – *Krzysztof*⁷. Można sądzić, iż wysokie miejsce na liście rangowej, jakie zajmuje imię *Stanisław*, wynika z ciągle żywego kultu św. Stanisława Kostki, którego w tradycji Kościoła uznaje się za patrona młodzieży. Wydaje się, że mężczyźni we wszystkich badanych grupach wiekowych najchętniej sięgają po imiona biblijne (częściej niż kobiety) oraz słowiańskie. Znacznie rzadziej zaś używają do nominacji imion motywowanych przez świętych od XVI wieku do czasów współczesnych. Istotne wydają się również tendencje nominacyjne, jakie obserwuje się wśród najmłodszego pokolenia respondentów. Należy zauważyć bowiem, że ankietowani do 30 roku życia podają największą liczbę imion przyjmowanych na bierzmowaniu (40 różnych imion męskich), z czego prawie połowa z nich to imiona wcześniej nieodnotowane, nieopisujące się w wypowiedziach osób dwóch pozostałych grup. Do nowych imion, po jakie sięga najmłodsze pokolenie Polaków, należy zaliczyć następujące imiona: *Augustyn, Błażej, Cezary, Cyryl, Daniel, Dariusz, Dawid, Dominik, Donacjan, Fabian, Filip, Gabriel, Hubert, Konrad, Maciej, Norbert, Patryk, Pio, Teofil*. Obserwuje się tu więc swoistą wymianę imion, wywołaną zapewne zmieniającą się modą na coraz to inne, nierzadko bardzo oryginalne i nietypowe imiona (por. *Donacjan, Pio*).

W prowadzonych badaniach, dla całościowego ujęcia zjawiska istotne wydaje się wpisanie zagadnienia funkcjonowania imion nadawanych podczas bierzmowania w szerszy kontekst – mianowicie w kontekst socjokulturowy. Poczynione obserwacje językowe i płynące z nich refleksje o charakterze lingwistycznym, zostają poszerzone o kontekst społecznych zachowań językowych⁸.

⁶ W tym miejscu należy jednak zaznaczyć, że o ile słowiańskie imię *Stanisław* zajmuje wysoką pozycję na listach rangowych respondentów pokolenia średniego i najstarszego, o tyle w wypowiedziach najmłodszych ankietowanych wskazane imię zajmuje ostatnie miejsce na liście. Wiąże się to najprawdopodobniej z rosnącą popularnością w ostatnich latach innych imion, które zastępują imiona tradycyjne, dotąd najchętniej wybieranych do nominacji.

⁷ Pozycja imienia *Krzysztof* jest ugruntowana i stabilna. Na uwagę zasługuje systematyczny wzrost popularności tego imienia, czego konsekwencją jest zajmowanie przez nie pierwszego miejsca w ogólnej klasyfikacji imion przyjmowanych podczas bierzmowania.

⁸ Do zagadnień, jakimi zajmuje się socjolingwistyka, należą zarówno badania nad genezą, zmianami i rozpowszechnianiem systemów imienniczych (np. wpływ chrześcijaństwa na ukształtowanie się zbioru imion), jak i obserwacja pewnych procesów, które decydują o wyborze imion (Borek 1978, s. 163).

Uwzględnienie socjolingwistycznych i socjokulturowych aspektów funkcjonowania imion przyjmowanych podczas bierzmowania pozwala przede wszystkim odpowiedzieć na pytania, dotyczące czynników determinujących wybór określonego imienia oraz motywów, jakimi kierują się respondenci przy wyborze imienia.

Wybór imienia dla nowo narodzonego dziecka jest bez wątpienia przywilejem rodziców. Zwykle rzadko zdarza się, że o wyborze imienia decydują dziadkowie, rodzeństwo czy inni członkowie rodziny. Inaczej przedstawia się sprawa wyboru imienia przyjmowanego podczas bierzmowania. Młodzież w parafiach przygotowująca jest przez katechetów do świadomego wyboru imienia przyjętego podczas bierzmowania. Analiza zebranego materiału dowodzi jednak, że nie zawsze młodzież przystępująca do sakramentu bierzmowania, samodzielnie podejmuje decyzję dotyczącą wyboru imienia. Należy jednak mocno podkreślić, że w wielu przypadkach decyduje o tym kandydat, pragnący otrzymać siedem darów Ducha Świętego (70% ankietowanych). Z odpowiedzi respondentów wynika również, że czasami decyzja ta zależy od innych osób (najczęściej od rodziców, rzadziej od innych członków rodziny). Przyczyny tego stanu rzeczy mogą być rozmaite. Z jednej bowiem strony mogą wynikać ze zbyt małej świadomości chrześcijańskiej młodzieży przystępującej do sakramentu, z drugiej zaś – z chęci narzucania swoich racji przez rodziców, księży, którzy bez wątpienia mają wpływ na kształtowanie chrześcijańskiej postawy młodego człowieka. Warto zauważyć, iż we wszystkich trzech grupach wiekowych pojawiły się wypowiedzi świadczące o ingerencji osób duchownych.

Istotne z socjolingwistycznego punktu widzenia wydają się motywacje wyboru imion przyjmowanych podczas bierzmowania⁹. Analiza materiału prowadzi do wniosku, iż najważniejszą rolę przy wyborze imienia odgrywają następujące czynniki: występowanie imienia w kręgu rodziny, utożsamianie się z osobą patrona oraz ładne brzmienie imienia. Wskazane czynniki zadecydowały o wyborze 89% wszystkich imion. Pozostałe, tj. popularność imienia oraz inne motywacje, stanowią niewielki procent wypowiedzi respondentów. Analizując motywacje wyboru imion w każdej z wyodrębnionych grup wiekowych, zauważa się istotne różnice. Przede wszystkim inne jest dla każdego pokolenia najważniejsze kryterium wyboru.

Najistotniejszą i decydującą rolę przy wyborze imienia dla pokolenia powyżej 60 roku życia odgrywa tradycja rodzinna (47% wypowiedzi). Przyjęcie imienia pradziadków, dziadków czy rodziców jest podkreśleniem ciągłości rodziny,

⁹ O znaczeniu imion i motywach ich wyboru piszą m.in. H. Borek (1978), E. Breza (1987), J. Bubak (1983), zwracając uwagę przede wszystkim na fakt, iż „cechą swoistą imion osobowych jest ich symbolika ze stałymi i zmiennymi jej elementami. Stałość przejawia się w przeświadczeniu, że imię reprezentuje osobę i jest w pewien sposób związane z jej losem, zmienne są mniemania o rodzaju wpływu tej reprezentacji na dzieje i osobowość nosiciela imienia” (zob. Malec 2001, s. 72).

wyrazem przynależności do niej, znakiem szacunku i miłości do osoby, której imię się wybiera. Najczęściej wybierano imię po dziadkach, rzadziej po rodzicach i innych członkach rodziny. Warto dodać, że w niektórych kwestionariuszach podaje się wyjaśnienie uzasadniające wybór imienia, należącego do osoby krewnej. Najczęściej wskazuje się na cechy charakteru przodka, obdarzanie go miłością, przedwczesną śmierć bliskiej osoby (por. *imię mam po dziadku; po dziadku, który zginął w powstaniu; wybrałem imię po dziadku, bo był on dobrym człowiekiem; po babci, która mnie wychowywała; tak miał na imię mój ojciec, którego bardzo kochałem*).

Motywacja hagiograficzna, choć bardzo istotna przy wyborze imion przyjmowanych podczas bierzmowania, uplasowała się na drugim miejscu (20% wszystkich wypowiedzi). Należy jednak zasygnalizować, iż respondenci, choć stosunkowo często podają inne niż utożsamianie się z osobą patrona motywy wyboru, proszeni o informacje na temat znaczenia lub pochodzenia imienia, odwołują się właśnie do wartości chrześcijańskich imienia, co potwierdzają przykładowe egzemplifikacje: *Weronika – imię przyjęłam po babci. Weronika to postać biblijna. To kobieta wrażliwa na cierpienie ludzkie i odważna. Podczas drogi krzyżowej otarła chustą twarz Chrystusa. Odbicie jego twarzy pozostało na chuście; w moim życiu staram się być tak samo wrażliwa na krzywdę ludzką jak ona; Andrzej – kiedyś czytałem o świętym Andrzeju. Podobało mi się jego życie, ponieważ w moich oczach był niezwykłym człowiekiem i bohaterem. Udowodnił to własnym życiem, które stracił jako męczennik za wiarę i miłość. Chciałem choć trochę być takim człowiekiem jak on*.

Kolejnym czynnikiem decydującym o wyborze imienia jest popularność. Dotyczy to m.in. takich imion, jak: *Jadwiga, Bernadeta, Teresa, Piotr, Józef, Stanisław*. Niektóre z nich zyskały popularność dopiero w pierwszej połowie ubiegłego stulecia, dzięki nowo ogłoszonym świętym, np. imię *Teresa*, odnoszące się do św. Teresy od Dzieciątka Jezus, kanonizowanej w 1925 roku, czy też imię *Bernadeta*, związane z objawieniami Matki Boskiej w Lourdes, jakie miała kilkunościeletnia Maria Bernadeta Soubirous, kanonizowana w 1933 roku (Malec 1998, s. 109). Respondenci uzasadniają wybory podanych imion następująco: *Gdy byłam w szkole podstawowej, uczyliśmy się o św. Teresie od Dzieciątka Jezus na lekcji religii. Bardzo mi się spodobała, ponieważ była dobrą, mądrą osobą, od której powinniśmy brać przykład; Bernadeta – to imię było bardzo popularne, Bernadecie objawiała się Matka Boża w Lourdes. Dzisiaj jest to słynne miejsce uzdrowienia chorych. Leczy woda z cudownego źródła. Ciągłe przyjeżdżają tam pielgrzymki i do dzisiaj są uzdrowienia*.

Wśród młodszego pokolenia dominującym czynnikiem determinującym wybór imienia przyjmowanego podczas bierzmowania jest utożsamianie się z osobą patrona (znacznie mniejszą rolę odgrywa tu tradycja rodzinna). Kult świętych ma duże znaczenie w życiu chrześcijan. Święci są przykładem, swoim życiem

wskazują, jak postępować i jak korzystać z otrzymanych od Boga łask. Poznając życie świętego, człowiek uczy się właściwego postępowania, zgodnego z nakazami Boga oraz traktuje swoje życie jako czas gromadzenia zasług, dobrych uczynków (Gorzandt 2001, s. 8). Utożsamianie się z osobą patrona w dużej mierze decyduje o wyborze imion, zajmujących zarówno wysoką pozycję na liście rangowej, np. *Anna, Magdalena, Elżbieta, Andrzej, Józef, Piotr*, jak i tych, które odznaczają się niższą frekwencją, np. *Cecylia, Faustyna, Tadeusz* (por. *Magdalena – była gorliwą wyznawczynią Jezusa, towarzyszyła Jezusowi w czasie drogi. Magdalena, mimo iż była wcześniej kobietą lekkich obyczajów, jest wzorem miłości i wierności; Andrzej – św. Andrzej był życzliwy, łagodny, skromny, pełen przyjaźni i ufności. Poddął się całkowicie woli Boga i wypełniał polecenia Jezusa. Te wszystkie cechy zaimponowały mi*).

Odrębną kategorię stanowią tzw. inne motywacje. Ich wnikliwa analiza pozwala stwierdzić, że nierzadko respondenci wybierają imiona osób, które darzą szczególną sympatią, zaufaniem (np. ankietowani przyjmują imię przyjaciółki, koleżanki, ulubionego nauczyciela). Wskazuje się tu również na sympatię do bohaterów literackich (por. *Krystyna, Agnieszka, Joanna – takie imię miała moja koleżanka; Izabela – sympatia do bohaterki „Lalki” B. Prusa*). Niekiedy młodzi ludzie wybierają imiona nietypowe, oryginalne, rzadko spotykane.

Z kolei kryterium estetyczno-językowe, do którego zalicza się ładne brzmienie imienia, jest zasadniczym czynnikiem decydującym o wyborze imion przyjętych przez najmłodsze pokolenie Polaków. Wskazane kryterium jest bardzo subiektywne, ponadto zmienia się wraz z upływem czasu. W ten sposób uzasadniło swój wybór 119 osób, tj. 40% respondentów. „Poczucie estetyczne jest kategorią względną, zależną z jednej strony od subiektywnej wrażliwości, a z drugiej od odczuć w danej grupie społecznej” (zob. Borek 1978, s. 169), dlatego też do tej grupy zaliczyć można wiele różnych imion. Jednocześnie ładne brzmienie zwykle decyduje też o popularności imienia, bowiem za ładne uważa się przede wszystkim to, co aktualnie modne, czyli przyjęte w danym środowisku (Borek 1978, s. 170). Ze względu na walory estetyczne wybierano najczęściej imiona, zajmujące wysokie miejsca na listach rangowych, np. *Magdalena, Weronika, Jakub, Mateusz, Paweł*.

We wszystkich grupach wiekowych istotną rolę w wyborze imion przyjmowanych podczas bierzmowania odgrywa czynnik mody. Należy zdać sobie jednak sprawę z faktu, iż repertuar imion popularnych w poszczególnych grupach zmienia się, często bowiem bywa, że imiona przyjmowane przez jedną grupę wiekową, nie pojawiają się już w wypowiedziach następnego pokolenia. Świadczy o tym fakt, iż 21 imion żeńskich i 40 imion męskich wybrano tylko raz. Zbiór imion, przyjmowanych podczas sakramentu bierzmowania, stanowią imiona chrześcijańskie zarówno rodzime, jak i obcego pochodzenia. Wśród nich szczególne miejsce zajmują imiona z długą tradycją imienniczą w Polsce. Najczęściej wskazuje

się na imiona motywowane przez postaci biblijne (por. *Maria, Magdalena, Jan, Józef, Jakub*) oraz imiona świętych okresu starochrześcijańskiego (por. *Agnieszka, Barbara, Krzysztof, Antoni*). Na podstawie analizy zebranego materiału można również wyróżnić grupę imion uniwersalnych, które mają charakter ponadczasowy, zajmują bowiem czołowe miejsca na listach rangowych każdego pokolenia (por. *Maria, Anna, Jan, Piotr, Józef, Krzysztof*). Zmianie podlegają – obok kanonu imion w poszczególnych grupach wiekowych – motywy wyboru imion przyjmowanych na bierzmowaniu. W latach trzydziestych i czterdziestych XX wieku bardzo ważną rolę odgrywała tradycja rodzinna. Średnie pokolenie za najistotniejszy czynnik uznaje kult świętych. Współcześnie stosunkowo najczęściej o wyborze decydują względy estetyczno-językowe, mniej uwagi zwraca się na symbolikę imienia, związaną z rozpowszechnianym przez Kościół katolicki kultem świętych.

Bibliografia

- Borek H., *Socjolingwistyczne aspekty imiennictwa*, Onomastica XXIII, Warszawa-Kraków-Wrocław-Gdańsk 1978, 163-175.
- Breza E., *Motywy wyboru imion dla dzieci urodzonych w Bydgoszczy w roku 1966 i 1978*, Socjolingwistyka 6, Warszawa-Kraków-Katowice 1978, 91-96.
- Bubak J., *Imiona modne*, Onomastica XXIII, Warszawa-Kraków-Wrocław-Gdańsk 1978, 177-182.
- Bubak J., *Nadawanie imion w Polsce. Aspekt językowy i prawny*, Socjolingwistyka 5, Warszawa-Kraków-Katowice 1983, 145-163.
- Bubak J., *Księga naszych imion*, Wrocław-Warszawa-Kraków 1993.
- Fros H., Sowa F., *Twoje imię. Przewodnik onomastyczno-hagiograficzny*, Kraków 1995.
- Gorzandt A., *Mój święty patron*, Lublin 2001.
- Małec M., *Nazwy indywidualne*, [w:] *Polskie nazwy własne. Encyklopedia*, pod red. E. Rzetelskiej-Feleszko, Warszawa-Kraków 1998, 97-133.
- Małec M., *Imię w polskiej antroponimii i kulturze*, Kraków 2001.
- Mokrzycki B., *Sakrament bierzmowania w odnowionej formie*, [w:] *Droga chrześcijańskiego wtajemniczenia*, Warszawa 1983, 291-311.
- Nowy słownik języka polskiego*, pod red. E. Sobol, Warszawa 2002.
- Słownik języka polskiego*, t. 1-2, pod red. M. Szymczaka, Warszawa 1978-1979.
- Święcicka M., *Popularne imiona młodych mieszkańców Bydgoszczy i okolic*, [w:] *Język polski – historia i współczesność*, pod red. Z. Krążyńskiej, Z. Zagórskiego, Poznań 1995, 137-149.
- Testa B., *Bierzmowanie. Wylanie darów ducha świętego*, [w:] *Sakramenty Kościoła*, Poznań 1998, 149-169.
- Umińska-Tytoń E., *Popularne imiona w Łodzi*, Acta Universitatis Lodzensis Folia Linguistica 15, Łódź 1987, 61-91.